

BÖLÜM 2

COVID-19 Pandemisinin Çocuk Yaşta Evlilikler ve Ergen Gebelikler Üzerine Etkisi

Melis PEHLİVANTÜRK KIZILKAN¹

Çocuk yaşta evlilik birçok yanıyla bir insan hakları ihlalidir. En başta özgür ve tam bir iradeyle evliliğe onam verme ve bendenel ve cinsel bütünlüğün korunması hakları ihlal edilmektedir. Özellikle kız çocuklarının sağlıklı ve nitelikli bir geleceğe sahip olmalarının önüne geçen en zararlı uygulamalardan biridir. Çocuk yaşta evlilik, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından 18 yaşından daha küçük bir kız ya da erkek çocuğun bir erişkin ya da başka bir çocuk ile evlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu yazıda kullanılan çocuk yaşta evlilik kavramı kültürel olarak kabul gören ya da yasal olan çocukluk, gelişim, onam ve zorlama tanımları ne olursa olsun, çocukluk döneminde gerçekleşen resmi olsun ya da olmasın her tür evlilik ve birlikteliği kapsamaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre her yıl 15 milyon kız çocuğu evlendirilmektedir ve dünyada her beş çocuktan biri evlidir. Türkiye de ne yazık ki çocuk yaşta evliliklerin sık görüldüğü ülkeler arasında yer almaktadır. 1993-2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları Veri Analizi raporuna göre her beş kadından biri çocuk yaşta evlenmiş ve ço-

¹ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD., Ergen Sağlığı BD., melis.pehlivanturk@hacettepe.edu.tr

tiği çıkarımı yapılmıştır. Yine pandemi şartlarında da uzaktan cinsel sağlık eğitiminin verilmesinin ergenler için koruyuculuğu vurgulanmıştır.

Pandemiden önce olduğu gibi, pandemiden sonra da daha da artan bir şekilde çocuk yaşta evliliklerin önüne geçilmesi için alınması gereken çok sayıda önleme ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuk koruma sistemleri, sosyal hizmetler, sosyal koruma programları, eğitim programları ve yoksulluğu azaltma stratejileri gibi programlar ve hizmetler güçlendirilmeli ve daha iyi uygulanabilir hale getirilmelidir. Toplulukların bilgilendirilmesi ve kız çocuklarının ve kadınların geleceğini kendi kontrolleri altına alabilmeleri için güçlendirilmesi önemlidir. Bu sorunun görünürlüğünün artırılması ve politikacıların ve yasa düzenleyicilerin daha çok gündeminde olması için toplumsal desteğe gereksinim vardır. Gelecek 10 yılda bizi bekleyen 110 milyon çocuk yaşta evliliğin ve onunla ilişkili sayısız riskin önüne geçilmesi için toplumların, sağlık hizmeti sağlayıcılarının, eğitimcilerin, politikacıların, medyatik kişilerin, küresel, bölgesel ve ulusal sivil toplum kuruluşlarının ve devlet kurumlarının bir arada mücadele etmesi büyük önem taşımaktadır.

| Kaynaklar

1. Alqahtani J, Alqahtani I. COVID-19 and child marriage: A red flag. *J Clin Nurs*. 2022 Apr;31(7-8):E6-E7.
2. Girls not brides, The global partnership to end child marriage. COVID-19 and child marriage. Temmuz 2021; https://www.girlsnotbrides.org/documents/1546/COVID-19_and_child_marriage_July_2021.pdf Ulaşma zamanı: 01.05.2023
3. UNICEF, 2021, COVID-19, A threat to progress against child marriage <https://data.unicef.org/resources/covid-19-a-threat-to-progress-against-child-marriage/> Ulaşma zamanı. 01.05.2023
4. Siddiqi M Greene ME. Mapping the Field of Child Marriage: Evidence, Gaps, and Future Directions From a Large-Scale Systematic Scoping Review, 2000–2019, *Journal of Adolescent Health* 2022; 70(3): S9-S16.

5. Baird S, Murphy M, Seager J, et. al. Intersecting Disadvantages for Married Adolescents: Life After Marriage Pre- and Post-COVID-19 in Contexts of Displacement. *Journal of Adolescent Health* 2022; 70(3): S86-S96
6. Rahiem MDH, COVID-19 and the surge of child marriages: A phenomenon in Nusa Tenggara Barat, Indonesia. *Child Abuse & Neglect* 2021; 118: 105168.
7. Hossain MJ, Soma MA, Bari MS, Emran TB, Islam MR. COVID-19 and child marriage in Bangladesh: emergency call to action. *BMJ Paediatr Open*. 2021 Nov 23;5(1):e001328
8. Yukich J, Worges M, Gage AJ, et al. Projecting the Impact of the COVID-19 Pandemic on Child Marriage. *Journal of Adolescent Health* 2021; 69 (6): S23-S30.
9. Rutgers. I feel that things are out of my hands How COVID-19 prevention measures have affected young people's sexual and reproductive health in Ghana, Indonesia, Kenya, Nepal, Uganda and Zimbabwe. 2021; https://rutgers.international/wp-content/uploads/2021/09/Rutgers-SRHR-COVID-19-Report_International-Study.pdf. Ulaşma tarihi 01.05.2023
10. Hidrobo M, Kumar N, Palermo T. Why gender-sensitive social protection is critical to the COVID-19 response in low- and middle-income countries. International Food Policy Research Institute. 2020; <https://www.ifpri.org/blog/why-gender-sensitive-social-protection-critical-covid-19-response-low-and-middle-income>. Ulaşma tarihi 01.05.2023
11. Muthengi E, Olum R, Chandra-Mouli V. Context Matters—One Size Does Not Fit All When Designing Interventions to Prevent Child Marriage. *Journal of Adolescent Health*, 2021; 69(6):S1-S3.